N°. 434. **DE GRONDWET.** 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . " 5.50.

DINGSDAG 17 OCTOBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**,
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . " 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

De begrootingswetten.

V.

BUITENLANDSCHE ZAKEN.

Eene retrospectieve beschouwing van de diplomatieke loopbaan des heeren VAN HALL (zie ons No. 432), heeft doen zien, tot wat hoogte de roem van dien staatsman is geklommen, sedert hij, dank zij de April-beweging, de portefeuille van buitenlandsche zaken heeft aanvaard. Een vlugtig onderzoek van zijne *begrooting*, die hij aan de Staten-Generaal heeft aangeboden, zal ons leeren, in hoe ver hij den Minister van Financiën de uitgaven van zijn departement heeft helpen toetsen, "aan den dubbelen eisch der *behoeften* van de dienst en van *de meest gewenschte* spaarzaamheid."

Sedert jaren is de overtuiging gevestigd, dat een klein land als het onze, doch waarin de handels- en scheepvaarts-belangen zóó overwegend zijn, de meest mogelijke uitbreiding behoort te geven aan zijne consulaire instellingen, om daardoor te komen tot eene betere behartiging der belangen en tot eene bezuiniging in de kostbare gezantschappen, die, met het oog op onze positie als kleine Mogendheid en op het weinige gewigt, dat wij in de schaal der Europesche diplomatie kunnen leggen, veelal slechts veel geld kosten zonder het daartegen opwegend nut op te leveren. De tegenwoordige Minister van Justitie, de heer DONKER CURTIUS, was een der eersten, die — toen hij op de banken der *oppositie was* gezeten en nog carrière te maken had — dit denkbeeld opperde, ontwikkelde en ingang deed vinden. Ook als Minister verloochende hij dat denkbeeld niet, voor zooveel de theorie betreft; want men behoeft slechts het bekende rapport van 13 November 1848 in te zien, om overtuigd te worden, hoe die Minister het mogelijk achtte, om, zonder nadeel voor de publieke dienst, de begrooting van het hoofdstuk voor Buitenlandsche Zaken met bijna *een tiende* van het cijfer te verminderen. Het schijnt, dat de heer DONKER CURTIUS weinig invloed heeft bij zijn collega van Buitenlandsche Zaken; want, in strijd met deze vroeger geopenbaarde gevoelens, zien wij thans den heer VAN HALL de "tegenovergestelde rigting" inslaan. De consulaten worden beperkt, ingekrompen en verminderd; de kostbare gezantschappen worden nog kostbaarder gemaakt.

De heeren VAN LENNEP en DE KEMPENAER hebben dan ook alle reden, om voldaan te zijn over de werking hunner, ten vorigen jare gehouden geldverspillende redevoeringen. Men zal zich herinneren, dat die heeren een aandoenlijk medelijden aan den dag legden voor de gezanten, die met een armzalige *f* 20.000 's jaars en nog meer, moesten rondspringen; en hoe zij bijv. betoogden, dat de ongelukkige gezant te Petersburg, die maar *f* 26,000 ontving, zelfs niet zijne vrouw kon medenemen, zoodat het noodzakelijk werd als *beginsel* aan te nemen, dat onze gezant in Rusland *celibatair* moest zijn? De heer VAN HALL heeft, door zijne begrooting van 1855, bewezen, het met die heeren eens te zijn, toen zij beweerden, dat de grootste verdienste van een gezant daarin bestond, dat hij een overheerlijken kok bezat en tractement genoeg om dinés te kunnen geven en zich aardig jegens het schoone geslacht te kunnen betoonen. Volgens hen werden de belangen des lands het best aan (soms ook *onder*?) de tafel gediend, en deden aanminnige vrouwen en dochters van gezanten veel beter af, dan de meest doeltreffende en met talent geschrevene diplomatieke nota's en depêches. De diplomaat, die koetsen met zes paarden kon wegschenken, of handen vol gouds op de tapijten der voorzalen van vorstelijke paleizen kon uitstrooijen, was, volgens hen, de man, die aan het vaderland de uitstekendste diensten bewees; en ofschoon het niet te verwachten ware, dat men vooreerst zóó mild zou kunnen worden, om op die wijze 's lands *dierbaarste* belangen te bevorderen, koesterden die heeren nogtans de overtuiging, dat het Ministerie der "tegenovergestelde rigting" althans zorgen zou voor overheerlijke dinés en goede koks, ten dienste onzer gezanten.

De heer VAN HALL heeft die verwachting niet te leur gesteld: hij heeft gedaan, wat men, billijkerwijs, van een Minister der "tegenovergestelde rigting" mogt te gemoet zien, die niet enkel let op de "behoefte" van de dienst, maar ook op eene "meest gewenschte" spaarzaamheid. Reeds ten vorigen jare erkende hij het regtmatige der wenschen van de heeren VAN LENNEP en de KEMPENAER (welke laatste NB. mede het rapport van 13 Nov. 1848 heeft onderteekend!) en nederig waren de excuses, gemaakt voor de niet-voldoening reeds *toen* aan die billijke eischen. Ziet hier, wat de heer VAN HALL, ten vorige jare, omtrent dit punt in het midden bragt:

De stelling dus, dat deze mijne begrooting *te karig* is opgemaakt, *is in mijn oog juist*. Maar zal men daarover nu een verwijt doen aan den Minister, op het standpunt, waarop hij zich bevindt? Dat, geloof ik, kan men niet doen. De Minister van Buitenlandsche Zaken heeft moeten raadplegen met zijn ambtgenoot voor de Financiën, en met den algemeenen toestand van 's Rijks schatkist, en het is u gebleken, Mijne Heeren, uit de begrooting der ontvangsten en uit die der uitgaven en uit de vergelijking daarvan, dat onze uitgaven *dit jaar* niet hooger *konden* worden opgevoerd. Doch er is meer: de verschillende hoofdambtenaren, de gezanten buiten 's lands zijn allen aangesteld op hun tegenwoordig inkomen en hebben het aangenomen; *zoolang zij mij niet verklaren, dat zij daarmede niet kunnen leven op den voet*, dien zij begrijpen, *niet* aan hun rang maar aan hun *pligt* verschuldigd te zijn en ik die stelling moet beamen, zoolang heb ik geen reden hoogere sommen voor hen aan te vragen; maar dit verklaar ik PLEGTIG: dat wanneer mij de noodzakelijkheid voorkomt, een kundig vertegenwoordiger aan den Koning voor te dragen voor het buitenland, die met de som, thans voor zijne betrekking bestemd, niet kan leven op den voet aan zijne rang geëvenredigd, *dat ik dan verhooging van die som zal voorstellen.*

Men zou dus maar behoeven te vragen om *meer* ten einde meer te krijgen; want de Minister, die reeds ten vorige jare de stelling der heeren VAN LENNEP en DE KEMPENAER "juist" noemde, zou niet moeijelijk tot overtuiging gebragt worden. Zeer natuurlijk was dan ook de voorspelling des heeren VAN HOËVELL: "Na "deze verklaring des Ministers voorzie ik, dat deze "overstelpt zal worden met verzoeken. De belanghebbenden zullen hem betoogen dat zij niet genoeg hebben, "dat zij er onmogelijk van kunnen leven, en dat zij "ten spoedigste met *periculum in mora* van den hongerdood "moeten gered worden." Dat alles schijnt gebeurd te zijn; want wij zien den heer VAN HALL thans, zonder eenigen schroom, *meer* vragen voor den gezant in Amerika *f* 1000; voor den Minister-resident in Baden en Beijeren *f* 1000; voor den gezant in Belgie *f* 1000 en voor den raad van legatie *f* 500; voor den gezant bij het Duitsch bondgenootschap *f* 1000; voor den gezant in Frankrijk *f* 2000 en voor den raad van legatie *f* 1000; voor den minister-resident in Hannover *f* 1000; voor den gezant in Oostenrijk *f* 1000 en voor den secretaris van legatie *f* 500; voor den gezant in Pruissen *f* 1000 en voor den raad van legatie *f* 500; voor den raad van legatie in Rusland *f* 1000; voor den gezant in Spanje *f* 1000 en voor den gezant in Zweden en Noorwegen mede *f* 1000. Als reden dier verhoogingen wordt opgegeven "de overtuiging dat de tractementen van het "meerendeel der gezantschappen niet in verhouding "staan tot de uitgaven, *waartoe zij verpligt zijn ter "bevordering der Nederl. belangen buiten 's lands.*" (1).

Welke zijn die *verpligte* uitgaven?

Zijn ze dezelfden als vroeger, doch alleen hooger gestegen door de algemeene duurte der levensmiddelen — zooals ten vorigen jare in een curieuse oeconimische oratie van den heer VAN HALL werd betoogd — dan mag het verwondering baren en opheldering verdienen, waarom dan de gezant in Engeland (waar het leven, en het fashionable leven vooral, zoo péperduur is) wél met zijn traktement kan uitkomen; waarom enkel de gezant te Petersburg, alwaar men zelfs duurder leeft dan te Londen, verpligt is zijn vrouw 't huis te laten; waarom, in het dure Weenen bijv., de gezant maar *f* 1000 *meer* behoeft, en de heer LIGHTENVELT, in het betrekkelijk veel goedkoopere Parijs, enkel voor zich alleen *twee duizend guldens*?

Zijn er *nieuwe* uitgaven bijgekomen, die verpligtend zijn voor de gezanten, om "de Nederlandsche belangen buiten 's lands te *bevorderen*", dan achten wij het noodzakelijk, dat de Staten-generaal die nieuwe verpligtingen leeren kennen; want het is anders moeijelijk te gissen, hoe bijv. de heer LIGHTENVELT met *f* 2000 *meer* onze belangen te Parijs beter zal weten te behartigen dan de grijze en eerbiedwaardige FAGEL gedurende zoo vele jaren heeft gedaan? Het kan niet overbodig schijnen, dat de Tweede Kamer, om eens regt op de hoogte te komen, zich deed overleggen het aantal rekesten, dat tot het verlangen van hoogere bezoldiging schijnt te zijn ingekomen. Men zou dan eens kunnen onderzoeken, in hoe ver, al dan niet, "goede koks" en intrigues met "aanminnige vrouwen en dochters" gebragt zijn op het budget van "verpligte uitgaven" ter bevordering van 's lands belangen buitenslands.

De verhooging, aan den heer LIGHTENVELT toegekend, is, afgescheiden van de zonderlinge omstandigheid, dat zij het dubbel bedraagt van de overige aangevraagden, nog uit een ander oogpunt opmerkelijk. Terwijl de heer VAN HALL, door eene dusdanige verhooging, onzen gezant in staat wil stellen op grooteren voet te leven en derhalve aan Frankrijks Hof eer te bewijzen, vernemen wij, dat het juist Frankrijk is, dat de Porte heeft belet, om te 's Gravenhage een Turksch gezant te zenden ter beantwoording van de beleefdheid, die wij reeds sedert jaren aan de Ottomanische Porte, onder den vorm van een minister-resident of zaakgelastigde, bewijzen! Wij kunnen in deze handelwijze, die waarschijnlijk van vaderlijke bezorgdheid voor Turkije's schatkist getuigt, nogtans die "bijzondere welwillendheid" en die "bijzondere vriendschap" van Frankrijk jegens ons niet zien, waarop de heer VAN HALL, zoo gaarne en bij elke gelegenheid roem schijnt te dragen. *Wij* verhoogen het tractement van onzen gezant te Parijs; de Fransche gezant te 's Gravenhage verteert daarentegen *zijn* tractement een groot gedeelte van 't jaar *niet* in ons land, en Frankrijk belet daarenboven, dat *wij* de voordeelen genieten van een turkschen gezant, alhoewel *wij f* 13,000 jaarlijks aan eene missie te Konstantinopel besteden! Deze manier van doen schijnt mede tot de serie middelen te behooren, waardoor de heer VAN HALL de eer en de waardigheid van ons land ophoudt.

Beschouwen wij, eindelijk, de aangevraagde verhoogingen in verband tot de voorgestelde afschaffing der 23 opcenten, dan zien wij, dat de schatkist, zonder eenig aequivalent, dubbel schade zal lijden. Onder de hoofdargumenten toch van hen, die de afschaffing der accijnsen bestrijden, behoort ook, dat deze indirecte belastingheffing daarom zoo doelmatig is, omdat alle vreemdelingen en speciaal de kostbare huishoudingen der gezanten er door getroffen worden. Nu zullen de vreemde gezanten mede de aanzienlijke voordeelen genieten van de *groote* vermindering van lasten, die de regering de gelukkige Natie heeft toegedacht; en aangezien de gezanten en hunne families waarschijnlijk meer tarwebrood gebruiken dan roggebrood, zullen die voordeelen twee en driemalen grooter voor hen zijn dan voor den eigen Nederlander. Wij helpen dus de vreemde diplomatie hier te lande zorgeloos leven; en geven daarenboven nog geld *meer* aan de onze, opdat buitenlands nog *meer* geld verteerd worde.

Wanneer men nagaat, dat *deze* regering aan het arme Drenthe bijv. schenken wil eene verligting van lasten, tot een bedrag van 18 centen per hoofd en *per jaar*, dan vragen wij, of het eene "meest gewenschte spaarzaamheid" dan wel eene "meest verwerpelijke *roekeloosheid*" is, om traktementen van *f* 20,000 en hooger *nog hooger te doen klimmen*?

Het is eene geldverspilling, gepaard aan zoo vele

(1) *Toelichting* op art. 2 van de IIde afd. der Begrooting.

andere kostbare liefhebberijen van *dit* Ministerie, waarvan het heilloos beginsel ons met schrikbarende snelheid dreigt terug te voeren naar den draaikolk der *te korten*, waaruit geene tweede „wet der liefde" ons welligt zal kunnen redden.

Wij waarschuwen, terwijl het nog tijd is om het schip van den Staat van den snel naderenden klip af te wenden.

De Fakkel schijnt in het bezit te wezen van vertrouwelijke mededeelingen. Wij laten er eenigen van volgen:

„De aartsbisschop van Utrecht zal een paleis betrekken, tusschen Zeist en Driebergen gelegen. Zijne officiële residentie blijft evenwel te Haren bij Tilburg. Bij dat paleis zal een seminarium verrijzen, uit 's Rijks schatkist, gelijk men meent, gesubsidieerd. Wanneer hij in de oude bisschopsstad plegtstatig zijn intogt zal doen, is nog onbekend. Het ministerie van de tegenovergestelde rigting zal wel maken, dat het bij dien intogt aan vreugdeblijken niet ontbreekt."

„Men meent te weten, dat er bij het ministerie van de tegenovergestelde rigting nog niet aan gedacht wordt, om de goederen van het St. Agathen-klooster, aan een klein getal monniken voor eene niet noemenswaardige som verhuurd, ten voordeele van het Rijk te gelde te maken. De schatkist heeft trouwens thans weder eenen bodem. En aan den ellendigen staat onzer marine is toch niets ter verbetering te doen."

„De Septemberwet wordt onder het ministerie van de tegenovergestelde rigting gewend, gedraaid en toegepast in een tegenovergestelden zin, in eene tegenovergestelde rigting."

Het „verschil van doen" tusschen dit en het vorige Ministerie (zie ons No 431), wordt ook nog op andere wijs door *de IJsselbode* geconstateerd:

Onder het vorig Gouvernement vonden de leden der Staten-Generaal, zoodra zij bij de opening der gewone zitting te 's Gravenhage bijeen kwamen, de voornaamste wetsontwerpen, en althans zeker de Begrooting gedrukt, zoodat zij aanstonds een aanvang met het onderzoek in de section konden maken. Deze goede gewoonte spaarde veel tijd uit, en maakte, dat de begrooting met ernst en naauwgezetheid kon worden onderzocht, waarvan wij dan ook steeds de blijken hebben gezien, en de vruchten hebben geplukt in de aanzienlijke baten, waarin de schatkist zich thans mag verheugen.

Bij den aanvang der tegenwoordige zitting vond men echter niets gedrukt. De wetten, die gezegd werden ingekomen te zijn, waren eenvoudig in originali ter griffie der Tweede Kamer gedeponeerd. De leden konden er daar wel inzage van nemen; maar men gevoelt, dat het onmogelijk is het onderzoek van een wetsontwerp te beginnen, dan eenige dagen nadat het gedrukt is rondgedeeld.

Den Mininister van Finantiën kan tot verschooning gelden, dat hij eerst vrij laat in het jaar zijn ministerie heeft aanvaardt; dat hem de tijd ontbroken heeft van zijn departement kennis te nemen, en zijne begrooting zoo tijdig gereed te maken, dat die vóór de opening der zitting gedrukt ware. Maar de overige Ministers hebben die reden tot verschooning niet. De prachtige wet op het lager en middelbaar onderwijs werd, bij voorbeeld, reeds in de vorige zitting gezegd gereed te liggen; waarom is zij dan niet bij tijds gereed gemaakt?

Het gevolg van die nieuwe gewoonte is, dat de Tweede Kamer slechts in naam vergaderd is. De meeste leden zijn terstond naar huis gekeerd, en vermaken zich met de jagt of andere uitspanningen, om de eenvoudige reden, dat er toch in 's Hage niet wezenlijks te doen viel. Zoo verstrijkt er eene maand, eene kostbare maand, waarin, ten gevolge van een verzuim der regering, eigenlijk niets gedaan wordt, dan wachten op de landsdrukkerij, die nu allengs de ingekomen ontwerpen begint af te leveren.

Zeker gunnen wij aan de leden der Tweede Kamer gaarne het jagtvermaak en alle andere vermaken; als het maar niet geschiedt ten koste der publieke dienst. En wij vreezen dat die onder dit uitstel zal lijden. Immers de begrooting moet vóór half December door de Tweede Kamer zijn aangenomen, dewijl de Eerste Kamer haar vóór het einde des jaars moet kunuen onderzoeken en goedkeuren. Nu weten wij reeds bij ondervinding hoe krap de tijd rondkomt: al wordt er dadelijk een begin mede gemaakt. Het verlies eener maand zal dus ten gevolge hebben, dat de begrooting met stoom-drijfwerk moet worden behandeld. Iets, dat wij zeer betreuren, dewijl reeds in de hoofdstukken, die ons bekend zijn, vele posten voorkomen, die waarlijk wel naauwkeurig mogen worden getoetst. Het departement van oorlog vraagt, bij voorbeeld, weder een millioen meer aan dan het cijfer, dat onder de vorige regering als een normaal bedrag was beschouwd. Is het niet noodig na te gaan of de oorlogstoestand van Europa ook weder voor het volgend jaar zulk eene aanzienlijke verhooging eener geheel improductieve uitgaaf noodzakelijk maakt? — Men herinnert zich, dat in het vorige jaar de verhooging, op het voorstel van den heer Thorbecke, slechts als een buitengewonen last werd toegestaan. Thans wordt hetzelfde cijfer als eene gewone uitgaaf op de begrooting voorgesteld; iets, dat ons reeds daarom zeer bedenkelijk voorkomt. Op die wijze geraakt het vroeger normale cijfer van 10,400,000 gulden geheel op den achtergrond, en treedt daarvoor een ander, veel hooger cijfer in de plaats zonder dat het door buitengewone omstandigheden wordt gewettigd. Trouwens, daarop beroept zich de minister thans ongetwijfeld. Hij draagt dit cijfer voor, alsof het van zelf sprak, dat daaraan behoefte bestond. Wij hopen toch niet, dat het talmen uit berekening voortvloeit, om door den drang van tijdgebrek, de Staten-Generaal te nopen, hunne goedkeuring aan de begrooting te geven, zonder al te naauwlettend onderzoek? — zoo dergelijke berekening in het spel kwam, zoude het uitstel dubbel te misprijzen zijn.

In de *Vaderlandsche Letteroefeningen* van October treffen wij eene beoordeeling aan der beide brochures van Dr. R. Fruin, door Mr. J. W. T., waaruit wij het volgende ontleenen:

„Het is opmerkelijk, dat de heer Groen tot dus verre tegen alle die bestrijders het stilzwijgen heeft bewaard, immers, een enkel couranten-artikel, waarbij tegen eene bijzondere stelling wordt te velde getrokken, of eene verguizing door een ongenoemden bondgenoot uit de hoogte uitgesproken of eene enkele schimpscheut onder een of ander uittreksel in *de Nederlander* daarhenen geworpen, verdienen dien naam niet. Welligt dat de heer Groen, zoodra hij wat bekomen zijn zal van den wierook hem door zijnen dichterlijken geestverwant en bewonderaar toegezwaaid, zich den tijd van zijne afwezigheid uit de parlementairen krijg zal ten *nutte* maken om den degen tegen de heeren Fruin, van Reesema en anderen te scherpen; het bezwaar eener volledige wederlegging geeft aanspraak op langer tijdruimte dan de vruchtbare pen van den hr. Groen anders behoeft, om aan zijne van eigen citaten overvloeijende uitboezemingen lucht te geven.

„Het behoeft wel geene vermelding, dat in de hoofdzaak de slotsom van het onderzoek (des heeren Fruin) voor de constitutionnele partij allezins bevredigend is; maar het betoog er van is ook zeer belangrijk en boeijend; wij houden het er dus voor, dat de heer Fruin met deze laatste *brochure* nog meer dan met de vroegere aan de zaak van onzen constitutionnelen staatsvorm eene wezenlijke dienst heeft gedaan; zoodat het voortdurend misbruikt verwijt van *revolutionair* wel eens een einde zal moeten nemen of immers de heer Groen zich zelf belagchelijk maken zal met op dit stokpaardje langer door te draven. Opmerkelijk achten wij het dan ook, dat de heer da Costa, in zijn *open brief*, hoe onbillijk ook in menig opzigt in zijne dichterlijk-staatkundige opvatting der beginselen drijfveêren en bedoelingen der liberale partij, echter voor diezelfde liberale partij, behoudens het isolement zijner eigene rigting, de meeste sympatnie betoont, en waar aansluiting mogelijk is, die bijzonder ten haren aanzien verlangt."

Het wetsontwerp op het onderwijs vindt ook bij de mannen van *de Fakkel* bezwaar. Zij zeggen:

„Zoo ver is het dan nu gekomen, dat de regering het raadzaam heeft geacht, om in het ontwerp van wet, die het lager en middelbaar onderwijs op nieuw zal moeten regelen, twee zeer gunstige bepalingen, die in de nog vigerende wet voorkomen, weg te laten. Onder de vakken van onderwijs wordt namelijk de *vaderlandsche* geschiedenis niet genoemd. Die zal dus kunnen geignoreerd worden, wanneer het bedoelde ontwerp zoo als het is ingediend, tot wet wordt verheven. Is reeds uit dien hoofde het bedoelde ontwerp berispelijk, niet minder is het zulks omdat er in gemist wordt de opgave van den geest en de strekking van het onderwijs, gelijk die voorkomt in de wet van 1806. In die wet staat met zoovele woorden te lezen, dat het *lager* onderwijs, waarvan het *middelbaar*, volgens het thans ingediende wetsontwerp, niets dan de voortzetting is, moet dienstbaar gemaakt worden aan de aankweeking en beoefening van alle maatschappelijke en christelijke deugden. Waarom is dit er nu toch uitgelaten?

„Wat had de Regering in het wetsontwerp behooren op te nemen? *De schoolpligtigheid* als beginsel. Want wat baat het, of in al de gemeenten van het Rijk van overheidswege voldoend schoolonderwijs wordt gegeven, en een derden ja soms hier en daar twee derde gedeelten van de schoolvatbare kinderen maakt er geen gebruik van?"

Men ziet het: evenmin als 't wetsontwerp op het armbestuur, vindt dat op het onderwijs één enkelen verdediger.

Wij vertrouwen dat nu niet, gelijk in de vorige zitting, zal worden aangenomen wat ieder, en de Kamer zelve onaannemelijk achtten.

Met verbazing lazen wij in *de Nederlander* de volgende zinsneden uit een brief van Mr. C. M. van der Kemp aan Mr. I. da Costa:

„Naar onze Grondwet is de staat positief onchristelijk, omdat hij rechtens al godsdienstig, dat is, feitelijk zonder bepaalde godsdienst is, ieder belijdt zijne godsdienstige meeningen met volkomen vrijheid; aan alle kerkgenootschappen in het Rijk worde gelijke bescherming verleend, de belijders der onderscheidene godsdiensten genieten allen dezelfde burgerlijke en burgerschapsrechten en hebben gelijke aanspraak op het bekleeden van waardigheden, ambten en bedieningen. Hoe dan onze Staatsinrichting eerder Protestantsch-Christelijk, dan Roomsch of Joodsch of godsdienstloos te noemen? Grondwettig juist is daarom, dunkt mij, de onlangs gedane verklaring der Regering, dat *de Nederlandsche Staat geen bepaalde kerkelijke geloofsbelijdenis heeft, en dat elke poging om de eene godsdienstige overtuiging boven de andere te begunstigen, eene afwijking zou zijn van het in de grondwet gehuldigde beginsel van g[illegible] en gelijkstelling der gezindheden."*

Die verbazing wordt getemperd door de herinnering aan het geschrift: *„De onbestaanbaarheid der Gro[ndwet] van 1848 en de noodzakelijkheid harer verandering* (18[illegible]

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Heden valt volstrekt niets nieuws van het oorlogstoo[neel] te vermelden. De Engelsche bladen vermaken hun[ne] lezers intusschen met allerlei onwaarschijnlijke berig[ten]. Ondanks de depêche van lord Raglan, te Weenen o[nt]vangen, waarin hij mededeelt, dat de beschieting van de vesting eerst eenige dagen na den 6 dezer zou aangevangen [zijn], willen zij weten, dat het vuur den 5den is geopend, [en] dat er den 6den reeds twee bressen in het quarantaine-fort waren geschoten. Een ander blad deelt in vollen ern[st] mede, dat de Russen niet minder dan 32 schepen in [de] baai van Jeni-Kalé hebben laten zinken.

Anderen houden zich reeds bezig met plannen voor den veldtogt van 1855 in de Oostzee. Men zou Kroonstadt [en] Sweaborg met een sterk expeditie-leger gaan aantasten. Voorts verhalen zij de bijzonderheden van de reeds ge[maakte] voorbereidselen. De vlottende batterijen, die m[en] bouwt, zouden de geduchtste zijn, die ooit gezien [zijn]; zij zullen 1,500 tonnen meten, uit ijzeren platen en h[out]werk zijn zamengesteld en schotvrij zijn. Wij meenen, dat het beter is geen berigten of plannen uit te denken, wanneer men zijne lezers geene ware berigten kan me[de]deelen. Overigens ontvangt het leger in het Oosten talr[ijke] versterkingen. Er worden vele schepen en stoomvaar[tui]gen uitgerust, om versterkingen naar het leger in [het] Oosten te zenden. De depôts van de 3de, 9de en 1[...] Fransche regementen zijn reeds gereed. Vier linieschepen en acht fregatten uit de havens van den oceaan [en] zes stoomfregatten van den Levant werden te To[ulon] verwacht, om troepen naar de Krim over te bren[gen]. Bovendien zullen de paketbooten van de koopvaardij [...] daartoe gebruikt worden.

Die troepen zullen echter niet alleen bestemd zijn [om] Sebastopol te belegeren. In eene rede, die lord Gran[ville] in Staffordshire heeft uitgesproken, gaf dat lid van [het] Engelsche kabinet duidelijk genoeg te verstaan, d[at de] verbondene legers, na den val van Sebastopol, die hij niet als twijfelachtig beschouwt, hunne overwinn[ingen] zullen voortzetten, tot dat de Keizer van Rusland de [voor]waarden zal aannemen, die de Westersche mogendheden noodig zullen oordeelen, hem op te leggen, en die [voor]waarden zouden des te gestrenger zijn, naarmate d[e ver]bondenen meerdere opofferingen zouden moeten doe[n].

In het Zuiderkamp in Frankrijk, dat een depôt [voor] het leger in het Oosten is, heerscht dan ook groo[te] drijvigheid. De Keizer zal het binnen weinige dag[en be]zoeken.

De Weener *Lloyd* wil weten, dat generaal Osten-[Sacken] het bevel over de troepen in de Krim heeft aanva[ard], dat Prins Menschikoff zich tot de verdediging van Seb[astopol] moet bepalen.

Alle Russische schepen in die haven zouden in d[e] onttakeld zijn, en alle kostbare of ontvlambare voor[raden] zijn in bomvrije kelders geborgen.

Anapa zou, volgens dat blad, niet dan na een bo[mbar]dement van verscheidene uren door het vereenigde e[skader] door de Russen ontruimd zijn. Het garnizoen is n[aar] de Krim getrokken, maar heeft zich in het fort N[ovo]sossisk opgesloten. Het was ongeveer 6000 man st[erk].

De laatste berigten uit Konstantinopel deelen me[de, dat] de Fransche kapitein Belluot te Brussa door [...] boejoeks is vermoord.

De berigten uit Athene zijn van den 6 dezer. Ge[neraal] Maijran had zich met twee Fransche regementen [naar het] oorlogstooneel ingescheept en had te Petitia slechts [een] bataillon marine-infanterie achtergelaten.

De kamers zijn tegen den 27 Oct. bijeengeroepen. [...] der voorafgaande ontbinding of ministriële wijzig[ing]. [De] generaal-adjudant Notaras was tot opperhofmaarschalk [be]noemd en men verwachtte talrijke militaire pro[moties] tegen 's konings verjaardag, De redacteur van de[...] was vrijgelaten onder belofte, dat hij zijn blad nie[t zonder] verlof van de Fransche autoriteiten zou uitgeven.

Den 5 Oct. is prins Stirbey eerst te Bucharest aan[geko]men. Ofschoon de Muzelmansche autoriteiten zich o[ntfer]den hebben, zijn de Wallachijers met de Oostenrijk[sche] prins te gemoet gegaan. Overigens zijn alle gesc[hillen] ten tusschen de oostenrijksche en ottomanische a[utoritei]ten niet uit den weg geruimd. De eersten weigeren [deel] te nemen aan de enquête omtrent de vroegere [...] daden van den Hospodar, die de Ottomanische [commis]saris met de Fransche en Engelsche agenten voo[rstelt], en waardoor de positie van den hersteldeu hospodar moeijelijk wordt.

Men schrijft uit Berlijn, dat de geruchten omtrent [eene] ministeriële crisis, het vertrek van den prins van Pruissen naar Weenen en andere geruchten meer, die in de[ze] stad geloopen hebben, allen even ongegrond zijn. [...] stellig, dat tot den 13den dezer geenerlei officieel antwoord op de officiële Oostenrijksche nota van 30 Sept. is ge[geven]; men geloofde evenwel aan het doen van officieuse [...] deelingen. Pruissen schijnt de gebeurtenissen [...] afwachten en zooveel mogelijk eene lijdelijke houding [...] waren, tot dat men omtrent de feiten nader zal zijn [...]

Van den anderen kant schrijft men uit Weenen [...] 10 dezer aan de *Francfürter Zeitung*, dat daar [...] op het doen van een gezamentlijk voorstel aan de Bo[nds]vergadering door de beide groote Duitsche mogendheden [...]

...gen is. Oostenrijk zal dan alleen de Oostersche aangelegenheden in die vergadering tot een onderwerp van beslissing maken, wanneer al de leden van den Bond, behalve Pruissen, zich vooraf geneigd mogten betoonen bevestigend te antwoorden op die vragen, die door den Oostenrijkschen gezant bij die vergadering vóór het ... aan haar zijn voorgesteld.

...en had uit Konstantinopel medegedeeld, dat in de hospitalen aldaar meer dan 5000 gekwetsten lagen en dat gedurende den overtogt meer dan 300 overleden waren. De *Moniteur* van gisteren deelt het juiste cijfer mede van de gekwetsten, die den 24, 25 en 26 Sept. in de hospitalen aldaar zijn opgenomen. Er liggen 1350 Franschen, ...0 Engelschen en 340 Russen. Merkt men op, dat het cijfer der Turksche gewonden verzwegen is, dan kan men ...s zeer na aan het gestelde cijfer komen.

In den slag aan de Alma, heeft de Fransche artillerie verloren: 2 gewonde officieren, 14 gedoode en 45 gewonde kanonniers en 64 paarden; daar het verlies in het algemeen 1400 dooden of gewonden bedroeg, moest de artillerie, naar evenredigheid 42 man daarvan tellen, volgens berekening van 3 artilleristen tegen 100 infanteristen. Daar zij nu 61 man heeft verloren, wordt daardoor het rapport van den maarschalk geregtvaardigd, die daarin zegt, dat de artillerie in den slag de hoofdrol heeft gespeeld.

Brieven uit Toulouse melden, dat in de Pyreneën zeer veel regen was gevallen. Dien ten gevolge is de Garonne bevaarbaar geworden; de Tarn, de Aveyron en de Lot zijn aanmerkelijk gerezen, zonder dat er evenwel eenig gevaar voor de oeverbewoners bestaat. De vaart tusschen Agen en Bordeaux, die, zoo niet geschorst, dan toch ... bemoeijelijkt werd, zal hervat worden.

...avond ontstond er te Parijs in meer dan 100 schoorsteenen brand.

De glazenmakers hebben Zaturdag morgen op den top van het groote schip van het glazenpaleis eene schoone driekleurige vlag geheschen, ten einde de voltooijing van de geheele glazen bedekking van het reusachtige gebouw aan te duiden.

De Fransche *Moniteur* heeft den brief van Barbès openbaar gemaakt.

De verkiezingen in Spanje schijnen, volgens telegrafische berigten van den 11den, de meerderheid aan de progressisten en gematigd liberalen te geven, dat is in den geest van de tegenwoordige regering uit te vallen. Men wil dan ook weten, dat *door de regering aan de Cortès* een voorstel zal worden gedaan tot het uitvoeren van zeer belangrijke openbare werken. Zij zouden de wegen, spoorwegen, kanalen en bewateringsmiddelen betreffen. Men zou te dien einde een beroep op Spaansche en buitenlandsche kapitalisten doen. Intusschen zijn vele kandidaten in verschillende kiesdistricten te gelijk gekozen, zoodat de verkiezingen in een aantal collegien hervat zullen moeten worden.

De generaal Dulce heeft te Madrid eene stellige nederlaag geleden. Daarentegen is hij, volgens de *Gazeta* van ... benoemd, tot inspecteur-generaal van de kavallerie benoemd. De gezondheidstoestand is steeds gunstig, maar de financiële verwikkelingen, zegt de depêche, veroorzaken eenige onrust onder het publiek.

Brieven uit Bern deelen mede, dat de inbeslagneming van wapenen op de grenzen van Tessino eindelijk tot eene oplossing is gekomen. De Bondsraad is overtuigd, dat zij tot een aanslag tegen Lombardije moesten dienen. Uit het onderzoek zou echter gebleken zijn, dat de ware schuldigen zich niet in de handen van de Zwitsersche autoriteiten bevinden; verscheidene zouden ontvlugt zijn en zij, die gevangen zijn genomen, behooren niet tot de meest ernstig gecompromitteerden. Bij besluit van 9 Aug. zijn zij uit het land gebannen. De grenswacht zal ingetrokken worden, maar de plaatselijke autoriteiten moeten het strikste toezigt op de vreemdelingen houden.

Onder de dwaze maatregelen, die door zekere plaatselijke besturen in hunne vrees voor de cholera zijn genomen, is voorzeker een der zonderlingste het besluit van het kantonnale bestuur van de Aargauers, dat het dansen als nadeelig voor de gezondheid had verboden. Intusschen schijnen de Aargauers zulke hartstogtelijke dansers te zijn en tegen dit bevel zooveel tegenstand te hebben geboden, dat het kantonnale bestuur zijn besluit heeft moeten intrekken.

De regtbank van de *Sacra-Consulta* te Rome heeft vonnis geveld in de zaak van 15 Aug.; er hebben zes ter doodveroordeelingen plaats gehad; maar daar dit vonnis niet met eenparige stemmen is uitgesproken, moet de *Sacra-Consulta* het bevestigen. Den 15 Nov. zal dat collegie in hoogste ressort uitspraak doen.

De *Gazzetta Piemontese* van den 10 dezer ontkent, volgens brieven uit Florence, de ongunstige geruchten, die omtrent de gezondheid van Rossini hebben geloopen. De beroemde maëstro geniet de volmaakste gezondheid.

Uit Kopenhagen wordt van den 11 dezer gemeld, dat het voorstel van den afgevaardigde Tuheim, om eene commissie in te stellen, die belast zal zijn met het onderzoek of er grond bestaat om het Ministerie in staat van beschuldiging te stellen door den Follksthing bij de tweede lezing is aangenomen, ondanks het verzet van het Ministerie.

In diezelfde zitting en na de aanneming van het voorstel van den heer Tuheim, heeft de Minister van Binnenlandsche zaken een wets-ontwerp aangeboden, waarbij de kieswet in dien zin wordt gewijzigd, dat het maximum van het getal kiezers, vereischt om eene keuze wettig te maken zijn, de helft bedroeg van het getal stemhebbende personen, terwijl de tegenwoordige wet het maximum op twee derde gedeelten van de kiezers stelt. Dit voorstel maakt een zeer ongunstigen indruk op de vergadering gemaakt, en zal ongetwijfeld eene nieuwe oorzaak van botsing tusschen den Folksthing en het Ministerie zijn.

De berigten uit Lissabon loopen tot den 13den. De regering heeft de concessie voor den spoorweg van Lissabon naar Cintra aan graaf Lucotte toegestaan.

Het Hof en de Koning hebben Cintra verlaten, omdat de Koning de zeebaden bij het paleis de Necessidades gaat gebruiken.

De passagiers van de paketboot *Euxine*, die deze berigten aanbrengt, hebben levendige klagten tot den Britschen gezant gerigt wegens de ellendige inrigting van het lazaret te Lissabon, dat, volgens hen, veeleer geschikt is om besmettelijke ziekten te veroorzaken, dan om ze te voorkomen.

Dezelfde mail heeft ook een stuk aangebragt, dat in de *Indépendance Belge* wordt medegedeeld. Het is een brief, aan een der vrienden van den maarschalk Saldanha gerigt, die dat stuk aan het Belgische blad heeft medegedeeld. De Portugesche eerste Minister beklaagt zich over de hatelijke aanvallen, waaraan hij van de zijde van de oppositie bloot staat en die door de drukpers worden verspreid, ofschoon hij de vrijheid van de pers steeds heeft voorgestaan. Hij protesteert voorts tegen eene beschuldiging, die zijne eer treft, namelijk dat hij eene dame, zekere Mad. Antonia Adelaide Ferreira, die het aanzoek om de hand harer dochter voor den zoon van den maarschalk had afgewezen, door zijne vervolgingen had genoodzaakt Portugal te verlaten. Deze dame heeft dit bij haar vertrek uit het land in de dagbladen openbaar gemaakt, en de maarschalk heeft de zaak in handen van de regtbank gesteld. Hij voegde bij zijn brief een afschrift van een schrijven van die dame, dat hij haar toegezonden had om haar omtrent zijne gevoelens gerust te stellen, en verzoekt de openbaarmaking dezer stukken in de dagbladen.

De Vereenigde Staten houden zich geheel met de verkiezingen bezig. Te Washington hebben de Know-Nothings, na de *meeting* van de aanhangers van het bewind, alle «ware vrienden van burgerlijke en godsdienstvrijheid» opgeroepen. De vergadering was zeer talrijk. Het voornaamste besluit was «dat Amerika de schuilplaats der verdrukten is, welken naam zij ook dragen mogen of tot welke secte of natie zij mogen behooren, maar dat de Amerikanen het land moeten regeren.» Ten einde eenig denkbeeld te geven van de verschillende partijen, die tegenover elkander staan, laten wij uit den *New-York Herald* de namen der conventien volgen, die gehouden zijn of vóór de verkiezingen nog gehouden moeten worden; het zijn de harde democraten, Sewardisten (abolitionnisten), zachte democraten; whigs; vrije democraten; tegenstanders van de Nebraska-bill; dissenters; onafhankelijken; matigheids-vrienden, vrienden van de burgerlijke en godsdienstvrijheid en Know-Nothings. Verschillende dezer partijen zullen voor denzelfden kandidaat stemmen; zoo hebben de Whigs, de abolitionnisten en de matigheids-vrienden dezelfde kandidaten, zoodat zij welligt de overwinning zullen behalen.

Eenige dagen geleden zijn berigten uit Brazilie tot 7 Sept. ontvangen. De *Severn* brengt thans tijdingen tot den 14den aan. De zitting van de Kamers is gesloten. De rede, waarmede de Keizer dit gedaan heeft, is van weinig beteekenis. Het land is in vrede met alle buitenlandsche mogendheden. De Kamer van afgevaardigden heeft de regering gemagtigd aan lord Cochrane de buit te goed te doen, die hij in den onafhankelijkheids-oorlog heeft gemaakt en hem een pensioen voor de bewezene diensten toe te leggen. De Senaat zal dit besluit nog moeten bekrachtigen.

Den 1 Sept. was alles rustig te Buenos-Ayres; de onlusten, die men vreesde wegens het uitvaardigen van een besluit door de regering tot verbeurd-verklaring van al het ongemerkte vee, zijn dus niet uitgebroken. Men weet niet of de regering dat besluit al of niet heeft ten uitvoer gelegd.

De laatste berigten uit Calcuta loopen tot 4 Sept. De regering der Birmahnen heeft aan het Britsche Gouvernement voorgesteld een handelstractaat te sluiten; de Koning zou een gezantschap naar Calcutta zenden.

Volgens eene depêche uit Hong-Kong van 22 Aug., over Triest ontvangen, zou Canton in staat van beleg zijn. Volgens eene andere depêche, vreesde men niet voor het lot van de stad, maar was de prijs der levensmiddelen daar met 50 pct. gestegen.

De rebellen van Essetije zijn in het Noorden geslagen, maar in Kwang-Si, hadden zij voordeelen behaald. De Engelsche Commissaris Bowring had Shanghai, Tushan en Amoy bezocht; te Hong-Kong teruggekeerd, had hij zich zeer voldaan betoond over de resultaten van zijnen togt.

Binnenland.

's Gravenhage, 16 October.

Z. M. heeft aan M. Boogerd, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als burgemeester van Kerkwerve, en in zijne plaats als zoodanig benoemd S. M. Hanse.

Z M. heeft benoemd tot griffier bij het kantongeregt te Ommen, mr. J. C. J. Arriëns, advocaat te 's Gravenhage; en tot notaris te Alphen, J. W. C. Kluit, candidaat-notaris aldaar, en te Warmond. J. de Crane, candidaat-notaris te 's Gravenhage.

Z. M. heeft overgeplaatst bij het wapen der cavalerie van het leger hier te lande, den 2den luit. van het reg. O. I. cavallerie L. de Perponcher, thans met verlof hier te lande; bij het wapen der infanterie van het leger in O. I., den 2den luit. L. J. Rhode, van het 7de regem. infant.

Uit Utrecht wordt ons berigt, dat de Minister van Binnenl. Zaken het adres, door 157 theologische studenten hem toegezonden, aan de theologische faculteit heeft doen toekomen ten einde hem te dienen van consideratie en advies. Men is naar den afloop der zaak zeer benieuwd. Een der hoogleeraren moet als mensch bepaald *voor* de invoering der moedertaal zijn, en een ander er *niet* bepaald tegen. Maar ze kunnen wel tweeërlei opinie hebben: één als mensch en één als professor.

Een feit is het overigens, dat een professor uit de litterarische faculteit op een zijner collegies een philippika tegen de opstellers en onderteekenaars van het adres heeft gehouden *Quis talia fando?*

De commissie van 24 Sept. heeft nu een jaar vergaderingen gehouden, beraadslaagd, onderzocht, overwogen en overleg gehouden met den minister. Maar georganiseerd, tot stand gebragt, heeft zij niets. Alles, wat wat men van haar vernomen heeft, is, dat twee van de vijf leden hun ontslag genomen hebben. De maatregel is volkomen mislukt, en wij waren maar al te goede propheten. Zie *Weekbl.* no. 1474. Wat zal er nu gebeuren? Zullen de drie overige leden het werk voortzetten, of ook hun ontslag nemen? Zal men de vacatures trachten aan te vullen, of zal men de commissie ontbinden? Zal men in de dwaling van 24 Sept. volharden? of zal men inzien, en erkennen, dat er van het werk dezer organisatie-commissie niets te wachten is? Zal men misschien de geheele zaak trachten te smoren en te begraven? Zal men eene nieuwe organisatie voor onmogelijk of ondoenlijk verklaren? Zal men zeggen, dat nu eerst de werking der partiële wijziging moet worden afgewacht? Of zal men misschien beproeven, om, in strijd met de grondwet, op dien weg voort te gaan, door hier het personeel wat te beknibbelen, dáár de tractementen wat te besnoeijen, hier eene enkele regtbank af te breken, dáár eene ondergeschikte bepaling der wet te wijzigen; maar in het geheel den onzekeren, den provisionnelen toestand van ons regtswezen, den staat van ontbinding, waarin onze magistratuur verkeert, op nieuw voor eenige jaren staande te houden? Wij weten van al deze dingen niets; maar, wat wij wel weten, dat is, dat de grondwet eene nieuwe wet op de regterlijke organisatie beveelt; en dat men derhalve alleen de keuze heeft tusschen gehoorzamen aan of afschaffen van het vijfde additionnele artikel der grondwet. **W. v. 't Regt.**)

* Bij koninklijk besluit van 5 dezer, No. 68, is bekrachtigd de beslissing van de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, houdende *niet-toelating* als leden van den gemeenteraad van Schiedam van de heeren J. A. J. Nolet en J. Lechner. Deze beslissing is voor alle gemeenten van belang, omdat het gevolg daarvan is, dat, zoo er meer benoemingen tot leden van den gemeenteraad tegelijk plaats hebben, deze afzonderlijk met afzonderlijke stembussen en met afzonderlijke stembilletten, moeten geschieden, ten einde het dadelijk worde uitgemaakt, voor welke vacature het nieuw lid wordt benoemd.

* In het hôtel *Paulez* zijn afgestapt: Mr. Thomas Brafscy, particulier en familie, van Londen; Mr. James Wright en familie, van Londen; Kolonel Smith van den Broek, kommandant van Zr. Ms. fregat *de Doggersbank*; Mr. van Driel, burgemeester; Mr. J. Wercksneuter, komende uit Berlijn, en Mr. H. Burlan de Colombrier en familie, advocaat te Parijs.

* Gisteren heeft er bij Z. Exc. den baron d'André, Minister van Z. M. den Keizer der Franschen bij het Nederl. Hof, een groot diplomatiek diner plaats gehad.

* Gisteren namiddag is ten huize van Wagenaar op het Slijkeinde, eene vrouw van ongeveer 70 jaren, verpleegd wordende in het Waalsche weeshuis, bij het afgaan van eenen trap, plotseling dood nedergevallen. Zij schijnt door een toeval te zijn getroffen.

* Ged. Staten van Zuid-Holland gelet op het 1ste lid van art. 17 der wet van den 28en Junij jl. (*Staatsbl.* no. 100), krachtens hetwelk hunne magtiging wordt gevorderd voor de besturen der instellingen van weldadigheid, bij lett. *a.* en *d.* van art. 2 der wet omschreven, tot het doen van daarbij vermelde werken, waarvan de kosten worden berekend, eene door Gedep. Staten te bepalen som te boven te gaan, hebben besloten de voor boven bedoelde werken door de opgemelde Instellingen van Weldadigheid te besteden kosten, waarvoor de magtiging van Ged. Staten moet worden gevraagd, te regelen in verhouding tot de gemiddelde gewone ontvangsten dier instellingen, over het *laatst verloopen vijfjarig tijdvak*, zoodanig dat die instellingen de autorisatie van Ged. Staten zullen moeten vragen tot het oprigten van nieuwe of het vernieuwen van bestaande gebouwen en het doen van buitengewone, met vernieuwing gelijkstaande herstellingen, waarvan de kosten worden berekend te boven te gaan, wanneer zij in de laatste vijf jaren een gemiddeld inkomen hebben gehad

van minder dan	*f* 1,000	's jaars de som van				*f* 200
»	*f* 1,000	tot	- 2,000	»	»	- 400
»	- 2,000	»	- 5,000	»	»	- 600
»	- 5 000	»	-10,000	»	»	-1000
»	-10,000	en	meer	»	»	-2000.

* Bij besluit van den Raad der gemeente Lexmond is, met intrekking van de bij het besluit van den 28 Jan. jl. ingestelde twee vrije veemarkten en met instandhouding van de aldaar sedert jaren bestaan hebbende Paardenmarkt, invallende op Maandag na den vierden Zondag in de maand Augustus, met ingang van den jare 1854, besloten tot het instellen van twee vrije Paarden- en Veemarkten, welke zullen gehouden worden, *de eerste* op den eersten Dingsdag in de maand Mei en *de tweede* op Dingsdag vóór de Saint-Maarten-Beestenmarkt te Gorinchem.

* Naar wij vernemen, zegt *de Gemeentestem*, heeft de Min. van Binn. Zaken, ingevolge koninklijke magtiging, dezer dagen, bij gelegenheid der mededeeling van de niet goedkeuring van het reglement op het hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard, wegens den inhoud van art. 14 de aandacht van Gedep. Staten van Z.-Holl. gevestigd op de discussiën in den gemeenteraad van Utrecht over art.

69 der kieswet gevoerd en in verband daarmede den wensch te kennen gegeven, dat in het gewijzigd reglement van de Krimpenerwaard en in andere reglementen op de waterschappen, welke in het vervolg zullen worden vastgesteld, de bepaling worde opgenomen, dat de vereenigde vergadering de stembriefjes mag nazien, zoo zij die ter beslissing van verschillen, bij de verkiezingen gerezen, noodig acht en dat Ged. Staten ze tot gelijk einde zullen kunnen opvorderen.

Men verneemt, dat het smalle spoor van Amsterdam naar Utrecht weldra zal gereed zijn: de voor dat spoor in Engeland gemaakte rijtuigen zijn bereids aangekomen; zoodra de weg tot Utrecht gereed zal zijn zal er gebruik gemaakt worden van het smalle spoor. Te Utrecht zal alsdan moeten worden overgeladen, zoolang het smalle spoor niet tot Arnhem gereed is. Het reizend publiek zal daar veel bij winnen vooral die der derde klasse, daar die wagens behoorlijk van ramen en andere gemakken voorzien zijn.

Men verneemt, dat Johann Heinrich Kemper geen casatie tegen het arrest van het Prov. Geregtshof in Noord-Holland heeft aangeteekend, maar zich bij rekwest tot Z. M. den Koning heeft gewend, ter bekoming van gratie.

Naar men verneemt heeft de WelEerw. Heer Meijboom op gisteren zijn afscheidsrede te Groningen gehouden, en zal hij in zijn ambt te Amsterdam bevestigd worden door den WelEerw. Heer de Voogd op Zondag den 29 dezer; zullende ZwEw's. eerste redevoering gehouden worden op Woensdag den 1 November a. s.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Amsterdam zijn eergisteren aangegeven 2 mannen en 4 vrouwen, waarvan in het hospitaal zijn opgenomen 2 mannen en 2 vrouwen. Blijven in behandeling 17 personen.

Te Schiedam zijn van 8 tot 11 Oct. aangegeven 4 cholera-lijders, hersteld 1, overleden 3, er bleven in behandeling 9.

— Te Utrecht zijn den 14 dezer bijgekomen 18 cholera-lijders, overleden 4, hersteld 1, er bleven in behandeling 108.

— Te Groningen zijn den 13 dezer aangegeven 7 cholera-lijders, overleden 3, er bleven in behandeling 13.

▽ **Steenwijk**, 14 October. In de raadsvergadering dezer gemeente heden gehouden, werd bij de beraadslaging over de stedelijke begrooting voor 1855, door het raadslid de heer J. Klaasesz, voorgesteld, om de stedelijke opcenten op de indirecte belastingen af te schaffen en het daardoor veroorzaakt wordend tekort in de stedelijke kas, aan te vullen door middel van hoofdelijken omslag. Dit door twee leden ondersteund voorstel in omvraag gebragt zijnde is bij staking van stemmen tot eene volgende vergadering verdaagd.

In dezelfde vergadering werd behandeld een voorstel van B. en W. strekkende om bij het naderen der cholera de kermis, welke alhier op 30 en 31 dezer invalt dit jaar niet te houden.

Na eenige beraadslagingen hierover in omvraag gebragt werd het voorstel bij staking van stemmen door de voorstellers ingetrokken.

Théâtre-Royal-Français.

Het gebeurt maar zeer zelden, dat het personeel der comedie etc. van het Fransch tooneel het voorregt heeft, om gedurende het grootste gedeelte van den avond, met een stuk van eenigen omvang de toeschouwers bezig te houden. En toch, het is zoo genoegelijk, bij afwisseling van die opera's, die teregt den naam van groot, lees lang, dragen, eens eene goede comedie of een uitgezocht drama te zien, zoodat men den directeur kan prijzen voor zijn betoonden ijver en hem gerust kan aanraden, het hierbij niet te laten. Donderdag avond werd namelijk ten tooneele opgevoerd eene comedie, die den 8sten April ll. en vervolgens herhaalde malen, met telkens grooteren bijval, op het *Théâtre du Gymnase* te Parijs werd vertoond. In afwachting, dat men de gelegenheid niet zal laten voorbijgaan, om met de nieuwe lettervrucht van de heeren Emile Augier en Jules Sandeau persoonlijk kennis te maken, beantwoordt het waarschijnlijk aan het verlangen van de beminnaars van het tooneel, indien men het waagt eene flaauwe schets te geven van de schoone zedenschildering, die ten titel voert: *Le Gendre de M. Poirier.*

M. Poirier is een koopman, die zijne schaapjes op het drooge heeft en die zich verbeeldt, dat hij, na zijne eigene zaken zoo goed bestierd te hebben, mag aanspraak maken op de noodige bekwaamheden, om ook het roer van staat te helpen sturen. De grijze koopman is eerzuchtig. Hij zou zoo gaarne pair van Frankrijk wezen en den titel van Baron krijgen. Hoe zijn vriend Verdelet hem die dwaze gedachte uit het hoofd tracht te praten, er helpt niets aan. M. Poirier heeft eene dochter. Antoinette is schoon, heeft eene goede opvoeding genoten, hare bruidschat kan natuurlijker wijze een aardig sommetje bedragen. Nu heeft M. Poirier gemeend, niets beters te kunnen doen, om zijne plannen te bereiken, dan zijne dochter uit te huwelijken aan een edelman, die hem zou kunnen dienen tot voorspraak bij hen, die gunsten en eereposten uitdeelen. Gaston de Presle heeft de hand van Antoinette verkregen. Gaston had zijn vermogen verteerd en Poirier heeft zich bereid getoond om de schulden van zijn edelen schoonzoon te voldoen. Alles gaat in de eerste maanden van het huwelijk naar wensch; papa Poirier doet zijn best om het Gaston volkomen naar den zin te maken, maar wanneer deze weigert, op aanzoek van zijn schoonvader, niet langer zijn tijd in ledigheid door te brengen, — iets wat Poirier misschien minder geschikt vindt om zijn pairschap te bekomen, — dan is het niet lang vrede tusschen beide. Daarbij komt dat de oud-koopman wel bemerkt, dat de schoonzoon zich niet al te veel aan zijne vrouw laat gelegen liggen, iets waarvoor ook al eene goede reden bestond.

Eene nieuwe aanleiding tot oneenigheid tusschen vader en schoonzoon ontstaat hieruit, dat de eerste uit zucht om het den weerspannigen Gaston onaangenaam te maken, zijne schuldeischers te weinig naar hun zin uitbetaalt, dat zij daarop den adeltrots van den markies de Presle komen kwetsen, en Antoinette, de vernedering van haar echtgenoot niet kunnende dulden, de woekeraars voldoet. Dat stuit M. Poirier tegen de borst, en nu zoekt hij iets anders om Gaston te hinderen. Hij zet zijne prachtige kamers op de eerste verdieping en zijne stallen te huur, en kondigt Gaston aan, dat men zich voortaan op de tweede verdieping zal moeten vestigen, hij ontslaat Vatel den kok en de eer van de tafel zal voortaan door eene keukenmeid opgehouden worden. Uit dat alles volgt eene explicatie tusschen vader en schoonzoon, waarbij de eerste de gelegenheid te baat neemt om dezen te doen inzien, dat hij op hem steunt, om tot het pairschap verheven te worden, en den titel van baron te verkrijgen. Gaston lacht den koddigen Poirier hartelijk uit, en zegt dat hij van dergelijke dwaasheden niets wil hooren. Nu is de oorlog voor goed verklaard. Gaston loopt daarop in drift het huis uit, en ofschoon de dochter onschuldig is aan de dwaze streken van haar vader, en zij haar echtgenoot zelfs liefde en achting heeft weten in te boezemen, wil hij zich op beide wreken, en gaat naar eene dame van hoogen rang, aan wie hij vóór zijn huwelijk reeds het hof maakte. Intusschen wordt er aan Antoinette een brief gebragt met een adres aan Gaston, door eene vrouwenhand geschreven. Zij vermoedt reeds wat er gaande is, en wordt thans niet weinig in hare achterdocht versterkt. Evenwel durft zij het cachet niet verbreken. Maar wat nood: Poirier is daar; hij wil nieuwe middelen van wraak, hij opent den brief en leest daarin de bevestiging van het vermoeden zijner dochter. Nu is Gaston verloren. Vader en dochter willen eene echtscheiding; de Presle is daarvoor zeer beducht: dit zou hem zijne eer als edelman doen verliezen. Door belofte van zijne zijde wordt de zaak geschikt, en Mevr. de Presle geeft haar bewijsstuk ten beste; zij verscheurt den brief.

Sedert eenigen tijd is er bij de Presle een oude vriend gelogeerd, Hector de Montmeran, brigadier bij het algerijnsch fransch regement Zouaven. Gaston zal Hector naar Algerie volgen. Hij komt dus afscheid nemen van zijne vrouw en vraagt haar vergiffenis; zij is reeds genegen hem die te schenken toen zij met schrik verneemt dat Gaston nog vóór zijn vertrek een tweegevecht moet houden. Maar nu wil zij weten waarom dat duel? Hij erkent, dat het is om zijne *maitresse.* Neen, dan kan hij geen vergiffenis verkrijgen. Gaston weigert eerst halstarrig het tweegevecht te laten varen; eindelijk laat hij zich overreden en nu schenkt de edelmoedige Antoinette niet alleen vergiffenis, maar staat haar man zelfs toe om de hoon zijne maitresse aangedaan met den degen te straffen. Dit edele gedrag brengt Gaston geheel tot inkeer en ten slotte vraagt hij M. Verdelet eene plaats als kantoorbediende, ten einde verder onafhankelijk te zijn van zijn schoonvader. Verdelet neemt dit verzoek gunstig aan en noodigt de echtgenooten en den armen Poirier, die nimmer zulk eene slechte rekening gemaakt had, als in dit geval, hunne verdere levensdagen bij hem te komen doorbrengen.

Na dit betrekkelijk uitgebreid overzigt mogen wij maar zeer weinig van de vertooners zeggen en dit kan des te eerder geschieden omdat de heeren Beysson (Poirier), Bazin (Gaston, marquis de Presle), Dutasta (Hector, duc de Montmeran), René (Verdelet) en Mevrouw Duplessis (Antoinette) hunne rollen zeer verdienstelijk hebben gespeeld. Wij moeten het nog eens herhalen, niemand die dit tooneelstuk ziet, zal onbevredigd naar huis keeren, en wij noodigen iedereen uit om, de eerste keer de beste, de voorstelling van *Le Gendre de M. Poirier* te gaan bijwonen.

Donderdag avond werd, tegen het gewone gebruik aan, als *lever de rideau* vóór de comedie, eene opéra-comique gegeven. Wij veroorloven ons eene bescheidene vraag aan M. Gaudemar, die in de *Maître de Chapelle* den titelrol vervult? Zou onze Baryton niet kunnen goedvinden om bij eene volgende gelegenheid die rol te zingen *juist zoo* als zij geschreven is, zonder er iets bij te voegen. Hij zal toch met ons wel van oordeel zijn, dat indien de beroemde Paer gemeend had, dat al die roulades, waarmede M. Gaudemar zoo kwistig is, zijne compositie zouden versierd kunnen hebben, de groote meester ze niet zou hebben achtergelaten. Van Mejufvrouw Leonti moet nog vermeld worden dat zij als Gertrude niet weinig genoegen heeft gedaan.

Wij zouden ditmaal niet gesproken hebben van de voorstelling van Zaturdag avond, ware het niet dat M. Masset, de fort premier ténor, toen als Fernand in de *Favorite* zijn derde debuut gedaan heeft. De zaal was eivol; tot zelfs in de loges fermées zagen wij — ofschoon het eigenlijk een geheim zou moeten blijven welke en of er toeschouwers plaats genomen hadden, — eenige hoofden. En wie is de held van den avond geweest? Was het M. Gaudemar? Wel neen. Niet? hij verscheen toch in zulke fraaije costumes, zong met zulke sentimenteele bewegingen, en maakte zulke fraaije fioritures? Nu, toch was het Gaudemar niet. Was het dan M. Vila? Ook niet. Of misschien Mej. Geismar? Kom, gij denkt er niet aan. Neen, de held van den avond was de jeugdige tenor, Mijnheer Masset. Hij droeg zijne partij met zóóveel smaak, met zóóveel gevoel voor, dat hadde het *veto* van de jury voor debutanten niet bestaan — hem na de vierde acte de eer zou zijn te beurt gevallen van te w[illegible] roepen. Hoe meer men M. Masset hoort, [illegible] tot de overtuiging komt, dat hij eene goede [illegible] ons tooneel zou zijn; wij hebben zelfs hooren [illegible] dat het niet lang zou duren, of deze eerste [illegible] beste sujet van de troep wezen. Dat nu daar[illegible] het toch waar, dat de middeltoonen van Masset [illegible] zijn, juist die toonen, welke de tenor het meest [illegible] En nu geven wij gaarne toe, dat hij niet [illegible] *si bemols* kan uitgalmen; maar vooreerst, zijn [illegible] erg niet gesteld op een tenor, die *zoogenaamd* [illegible] *zingen*, een phenomeen, dat ons tot nog toe op [illegible] onbekend was, en ten tweede, als men dan [illegible] mate op die paar hooge toonen gesteld is: ze zullen [illegible] genoeg komen. Laat M. Masset maar eens het pak [illegible] hart hebben dat debuut heet; dat er maar eenige [illegible] den verloopen, en de tijd zal hooge toonen breng[illegible] veel men zal kunnen verlangen. Mogt M. Masset [illegible] genomen — hetgeen wij van het juiste oordeel [illegible] missie stellig verwachten: — hij geve zich de moe[illegible] meer en meer tot volmaaktheid te komen en wa[illegible] daartoe ijver toont, zal het publiek geene gelegen[illegible] gebruikt laten voorbij gaan om hem aanmoediging [illegible]

Eerste Huwelijks-afkondig[illegible]

Zondag den 15 Oct. 1854.

Johannes Martinus de Bus, 27 j., met Maria Hen[illegible] 27 j. — Arie Frederik Oosthoek, 30 j., met Johan[illegible]rina Kooi, 29 j. — Adrianus Gerardus Schenkel, [illegible] Cornelia Verhoek, 21 j. — Johan Friederich Kessle[illegible] met Carolina Blok, 31 j. — Joannes Jacobus de Rid[illegible] met Wilmina Hendrika Cornelia Jager, 37 j. — Joh[illegible]per Brouwer, 32 j., met Maria Johanna Sare Bruij[illegible] j. — Hendrik de Kraa, 23 j., met Maria Vrolijk, [illegible] Leendert van Bemmel, 32 j., met Lena van Ouwendijk, [illegible] Hessel Schreuders, 46 j., met Egbertha Catharina Ho[illegible]

Advertentien.

Nieuwe Regenjas[illegible]

zijn in de onderstaande Dépôts aangekomen, [illegible] van Caoutchouc op fijne Alpaca en kunnen [illegible] zijden gedragen worden. De Stof en de b[illegible] laten niets te wenschen over, ze zijn naar d[illegible] woordige smaak, vol en elegant van snêe, [illegible] goedkoop.

Amsterdam, Verkoophuis.	Harlingen, P. L. Mi[illegible]
Alkmaar, J. Brongers Gz.	'sHertogenbosch, F. [illegible]
Arnhem, Coopman.	Leeuwarden, N. Lem[illegible]
Bolsward, G. Schrakamp.	Nijmegen, Gebr. Sw[illegible]
Dordrecht, T. van Dijl.	Rotterdam, J. A. Kl[illegible]
Groningen, J. B. Meddens.	〃 van der [illegible]
〃 J. A. Wreesman.	Sneek, D. Lemi.
〃 J. Genvels.	〃 P. van Sta.
Gorinchem, H. Bodery.	Utrecht, T. Uhlenb[illegible]
Haarlem, J. P. Karthaus.	Veendam, Wed. Bol[illegible]
's Hage, H. W. Teupken.	Winschoten, W. Fe[illegible]
〃 H. Madlener.	〃 W. Gr[illegible]

224ste Nederlandsche Staats-Lo[illegible]

5e LIJST. 5e KLASSE.

Uitgekomen hooge prijzen:

N°. 18642 *f* 10,000; N°. 16783, 13723 [illegible] *f* 1000.

Prijs-Courant der Effect[illegible]

AMSTERDAM, 16 October 185[illegible]

Nederland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	60⁵⁄₁₆ ³⁄₈ ³⁄₁₆
Dito Certificat. .	3	71⁵⁄₈
Dito Dito . .	4	90⁷⁄₁₆ ⁵⁄₈ ⁷⁄₁₆
O. I. Leening. .	4	90³⁄₈
Amort. Syndic.	3½	
Hand.-Maats. .	4½	
Belgie.		
Certificaten. . .	2½	
D° *Rothschild* .	2½	48¹⁵⁄₁₆
Frankrijk.		
Obligatiën. . . .	3	
Spanje.		
Nieuwe	1	18¹⁄₈ ³⁄₁₆
Dito Buitenl. .	3	
D° Binnenl.⁸/m.	3	32⁷⁄₈ ¹⁵⁄₁₆
Bew. Sp. Com.		5¹⁄₁₆
Amort. Schuld.		4⁹⁄₁₆ ⁵⁄₈
Portugal.		
Londen nieuwe.	3	36⁷⁄₁₆ ½
Dito uitgest . .	4	

Rusland.	Pct.	
		[illegible] 100
Hope 1798/1816	5	[illegible]00¼
Dito 1828/1829	[illegible]	
Cert. 1831/1838	[illegible]	
Dito Dito	4½	
Dito *Hope* . . .	4	[illegible]
Dito *Stieglitz* .	[illegible]	
Dito dito 5e Ser.	[illegible]	
Inschr. Assig. .	6	
Certific. dito. .	[illegible]	
Polen.		
	4	
Obligatiën . .		
Oostenrijk.		
	5	68³⁄₈ [illegible]
Metalliek . . .	5	77½
Dito bet. Amst.	5	77½
Dito lett. B. .	2½	34⁷⁄₁₆
Dito 1847 . . .	2½	34⁷⁄₁₆
Dito 1851/1852	2½	[illegible]

Polen loten fl 600. *f* 140; Braz. bij Roths. p. s. [illegible] 5 pct 97½, ⅝; Philad., Bank-act. 3¼; Mexic., te Lond. [illegible] 3 pct. 22, 1/16; dito Onb. 22, 1/16; Gren., te Lond. [illegible] 100. 2½ pct. 15 15/16, 16; dito Onb. 15 15/16, 15 15/16.

De markt was heden zeer gedrukt op ongunstige berig[illegible] welke men ter beurze verspreidde. Binnenl. blijven met [illegible] soorten ¼ à ⅜ pct. lager. Van vreemde fondsen blijven [illegible] talieken met verkoopers circa 1pct. lager, de overige vreem[illegible] soorten volgden deze neiging ofschoon de handel daarin beper[illegible] was.

FRANKFORT, Vrijdag 13 October. Metalliek 5 pct. [illegible] Spanje binnenl. 3 pct. 32¾; dito 1 pct. 18 3/16.

[illegible] SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.